

Inatsisartut Suleriaasianni § 35 naapertorlugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiaq imaattoq matumuuna saqqummiuppara:

Pisuussutinik uumassusilinnik siunertaqarluartumik atorluaalluni inuussutissatigut imminut pilersornerulersinnaaneq pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu oqallinnissamik siunnersuut.

(Inatsisartuni ilaasortaq Karl Lyberth, Siumut)

Tunnngavilersuut:

Nassuerutigisariaqarparput nunatsinni nerisassanik, nunatta pisuussutaanik atorluaanngippallaarnerput, allaallumi isumaqarpunga pisariaqanngitsumik nerisassatsiarsuarnik neqqutissiassatsiarsuarnillu eqqaavallaartugut, nunatsinnut inuussutissanik avataaniit eqqussuinerujussuarmut annikillisaataasumik nunatsinni nioqqutissatut tunisassiarineqarsinnaagaluartunik.

Aamma nassuerutigisariaqarparput inuusuttortavut meerartavullu kalaaliminertorpallaarunnaarlutik nerisassanik allanik nerineruleraluttuinnarmata, nerisassanik peqqinnanngitsunik ineriikkanillu nerinerulerlutik. Uggornarpoq nerisassat nunatta pisuussutai peqqinnartorsuit kalaalimernit inuusuttortatta meerartattalu soqutigiunnaaraluttuinnarmatigit.

Qanoq iliorluta eqqaanerujussuaq unitsissinnaavarput? Aamma qanoq iliorluta inuusuttortavut meerartavullu kalaaliminertornerulersissinnaavagut?

Illoqarfinni nunaqarfinnilu qimuttunik qimmeqarfiunngitsuni takussaajuarpuit puisit amiiginnakkat amerlasuut iginneqarsimasut. Assut uggornartarpoq eqqarsariaallannartarlunilu takullugit nerisassarpassuatsiarsuit peqqinnartut maaniinnarmiittut, nalunagu illoqarfinni nunaqarfinnilu allani nerisassaminnik imaluunniit nerukkaatissaminnik neqissaaleqisut. Ingalluni uggornarnerulersarpoq nalunagu inuit taakkorpiaat kalaalimernik neqissaaleqisut pisiniarfinni pisiassanik puulukit neqaannik, kukkukuuvaqqanik, nersussuit neqaannik allanillu qallunaaminernik amigaaqartinneqanngilluinnartut.

Sulili tupaallanneq annerulersarpoq paasillugu illoqarfinni nunaqarfinnilu qimuttunik qimmeqarfiusuni pisiniarfinni qimminut nerisassiat nunanit allaneersut nioqqutaalluarneri paasillugu, uffalu sinerissap ilaani neqerpassuarnik nutatta pissarititaanik eqqaasoqartoq – sunaana akornutaasoq?

Pisiniarfinnut iserluni eqqarsariaallannartut aamma ilagivaat aalisakkat panertorpassuit Island-imi panertinneqarsimasut nioqqutigineqarneri. Nunatsinni aalisakkanik panertunik nioqqutissiarsinnaannginneratta? Pikkorluppallaarpugut? Ilisimasagut annikippallaarpaat? Imaluunniit sunaana patsisaasoq?

Aalisakkat eqqarsaatigalugit aamma eqqaavallaarnerujussuaq atuuppoq. Pingaartumik arnarlunniarnerup nalaani. Upernaat tamaasa arnarluit suaasa tunisaanerisa nalaani arnarluit sineriarujussuarmi tamani tamaana puttalaarsuuttarput. Aalisagaq taanna meeraagallaratta nerisatsinnut ilaasoq ullumikkut atunngilluinnarneqarnera pissusissamisoorsorinangilaq. Nioqqutissiortortatsinnut piumasaqarsinnaannginneratta nioqqutissiarineqarsinnaasut tamaasa

atorluaqqulugit? Arnarluup suai kisimik nerisassaangitsut nalunngilarput, piumassuseqaraanni nerpia aamma ilanngullugu atorluarneqarsinnaagaluarpoq.

Aalisakkat assigiinngitsut, tunisassiarineqartartullu sinnikui atorluarlugit nioqqutissiaralugit igitaqanngivilluta atorluarneqartarnissaat siuarsarniarlugu tunngavissinniarlugulu Inatsisartuni politikkikkut ersarissunik anguniagassittariaqarpugut. Tassani Norge Island-ilu soorlu ilinniarfigilluarsinnaassagivut.

Maniitsormiut eqeersimaarlutik maligassiullutillu kalaalimineerniarfimminnik nutarterinerisa kingunerisaanik qujanartumik illoqarfiit arlallit aamma nutarterilersimapput. Kalaalimernit atorluarneqarnerulissappata saneqqunneqarsinnaangilaq kalaalimineerniarfiit ullutsinni pissutsinut aamma naleqqussartuarnissaat. Nioqqutissanik illinnarsaarisinnaaneq kisiat eqqarsaatiginagu kisiannili aamma sutigut tamatigut eqqiluisaernerit, peqqissaarnerunerit, sulisitat atugarisaasa pitsaanerulernissaat, piniartut aalisartullu pilersuisut atugarisaasa pitsangorsartinnissaat, eqqortumik akilersorneqarnissaat, eqqortumik akileraartalernissaat, allallu pissutsit aqqitassat eqqarsaatigalugit.

Kalaalimineerniarfiit suli nutarterlugit pissanganarnerulertillugillu ineriartorteqqinnissaannut killiliisut annersaat maannakkut tassaalersimavoq inatsisartut inatsisaat kalaalimineerniarfiit ingerlanneqarnerinut aallaaviusoq. Inatsit pineqartoq malillugu kalaalimineerniarfinni nioqqutissanik ingerlaqqilluni ineriartortitsisoqarsinnaangilaq, assersuutigalugu nerpinnik seqtserilluni tuniniaasoqarsinnaangilaq, imaluunniit pujuukkanik tuniniaasoqarsinnaanani. Nalunngilara Maniitsumi pisisartut piumasaqarnerat naammassiniarlugu kissaatigineqartuartarsimagaluartoq nioqqutinik nutarterinissaq, soorlu nerpinnik neqinilluunniit seqtserilluni tuniniaasinnaaneq eqqarsaatigalugu. Ajoraluartumilli inatsit pineqartoq ulloqmanna tikillugu uniffiujuarsimavoq.

Kalaalimernit sammineqartillugit ilanngullugu eqqaanngitsoorneqarsinnaangilaq kalaalimernit amerlasuut piumaneqarluartut, pingaartumik utoqqaanerusunit pinngitsoorneqarsinnaangitsut ingasattumik akisuallaarnerujussui. Assersuutitut taaneqarsinnaapput qilalukkat mattai pisiniarfinni saqqummeraangamik kiilumut 400 kr.-mik akeqartinneqartartut, qullukkallu kiilumut 600 kr. tikillugu akeqartinneqartartut. Taassumalu kingunerisarpaa akissakinnerusut, minnerunngitsumillu utoqqaat, taakkuninnga kalaaliminernik mamarisaminnik illiguinnalersarneri akissaqannginnamik.

Nunatta pissarititai, kalaalimernit, annertunerusumik nunatsinni atugaalissappata saneqqunneqarsinnaagunanngilaq akii pillugit politikkikkut akuliunnissaq. Uani periarfissatut taarusuppara akikillisaataasumik kalaalimernit akiinut pisortat tungaaniit tapiisinnaaneq. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq EU-mi tamanna annertuumik atorneqarmat, taamaalillutik nioqqutissat assigiinngitsut akikinnerulertinneqartarlutik.

Nerisassat nunatsinneersut atorluarneqarnerulissappata neriniartarfinnut tamanut inatsisit aqutigalugit piumasarisariaqarparput sassaalliutigineqartut minnerpaamik affai nunatsinniit aallaaveqartariaqartut. Isumaga malillugu aatsaat taamatut inatsisitigut piumasaqarutta neriniartarfiit pineqartut nerisassanik tunisassianik nunatsinneersunik atorluanaanialissapput. Tamatumalu soorunami aamma kingunerissavaa piniartut aalisartullu isertitaasa malunnaatilimmik amerlanerulerneru.

Naatsumik oqaatigalugu nunatta pisuussutai uumassusillit atorluarneqarnerulissappata siunertat pitsaasut tapersorsorniarlugit politikkikkut akuliunnissaq pinngitsoorneqarsinnaangilaq. Tamanna pisinnaavoq ilaatigut kalaalimineerniarfiit ullutsinnut naleqqussarnissaannik piumasaqarnikkut, kalaalimineerniarfiit nioqqutiminnik ineriartortitsinissaannik periarfissiinikkut, kalaalimernit akiisa tapiiffigineqartalernerisigut, neriniarfiit nunatta pissarititaanik atorluanerunissaannik inatsisit aqutigalugit piumasaqarnikkut. Minnerunngitsumillu aningaasaqarniarnikkut

inatsisitigullu tunngavissanik aallaavissanillu pilersitsinikkut, kalaallit Nunatsinni kalaaliminernik aalisakkanillu tunisassiornermik ingerlataqartut pisuussutinik uumassusilinnik atorluaanerulernerannik kinguneqartussamik.

Neriuppunga oqallisissiaara inatsisartuni ilaasortaqaatinnik paasilluarneqarluni taparserneqarumaartoq, nunatsinnimi ineriartortitsissagutta saneqqunneqarsinnaanngilluinnarpoq sutigut tamatigut nutaarteriuarnissarput.